

До: доц. д-р Диян Георгиев – Директор на ИПЖЗ – гр. Троян
във връзка със Заповед № РД 05-160/09.08.2019 г.
на Председателя на Селскостопанска Академия – София

СТАНОВИЩЕ

Върху дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „доктор“ в област на висше образование 6. Аграрни науки и ветеринарна медицина, професионално направление 6.1. Растениевъдство, научна специалност „Овощарство“

Тема на дисертационния труд: „Влияние на някои иновативни органични торове, приложими за агроекологично плодopоизводство при сливoвия сорт Стенлей“

Автор на дисертационния труд: МАРИАН ПЕТРОВ ПАШЕВ, редовен докторант по докторска програма „Овощарство“, професионално направление 6.1. Растениевъдство към ИПЖЗ, гр. Троян.

Рецензент: проф. д-р МАРИЯНА ЙОРДАНОВА ИВАНОВА от Висше училище по агробизнес и развитие на регионите – гр. Пловдив, Професионално направление 6.2. Растителна защита, член на Научно жури съгласно Заповед № РД 05-160/09.08.2019 г. на Председателя на ССА

Актуалност на разработвания в дисертационния труд проблем

През последните години особено голямо внимание се отделя на екологичното (биологичното) производство на плодове, при което се изключва употребата на химични средства. Това е нова екологосъобразна система на земеделие, която е доказала своите предимства пред конвенционалната (традиционната), но едновременно с това поражда някои проблеми и има специфични изисквания към практиката. Един от тях е органичното торене, което е основен елемент от технологията за производство на биологична сливова продукция. То предполага използване само на органични торове за задоволяване на потребностите на овощните култури от хранителни вещества - оборски тор, компост, сидерати (зелена органична маса), водоразтворими органични торове и други. В този контекст темата на дисертацията е изключително интересна и актуална, тъй като разглежда въпроси, свързани с производството на сливoвия сорт „Стенлей“ в условията на екологично (биологично) производство чрез прилагане на иновативни органични торове.

Познаване на проблема

Литературният преглед е тематично добре подреден, съобразен с разглежданите в дисертацията въпроси и демонстрира добрата информираност на докторанта по проучвания проблем. Библиографската справка съдържа 221 източника, от които 96 - на кирилица и 125 - на латиница. Авторът умело използва цитираната литература в хода на дискусията, при анализиране на резултатите и формулиране на изводите.

Методика на изследването

Дисертационният труд отразява резултатите от тригодишно проучване (2015-2017 г.) за установяване влиянието на течните органични торове Аминобест и Екосист-Арбанаси, както и действието на Карбо-Актив за активиране на микробиалната флора. Методиката на провежданите опити е правилно заложена. Проследени и отчетени са редица показатели – почвени, климатични, морфологични и др. Извършена е листна диагностика и биохимичен анализ на плодове. Проучена е реакцията на сорта Стенлей към болестите ранно кафяво гниене (*Monilinia laxa*/Aderhold et Ruheand) и късно кафяво гниене (*Monilinia fructigena*/Persoon, Sehroter). Извършена е статистическа обработка на получените резултати по модела на Фишер за вариационен анализ (ANOVA) за двуфакторен експеримент и F тест, което позволява на автора правилно да интерпретира резултатите и да формулира убедително своите изводи.

Характеристика и оценка на дисертационния труд и приносите

Представеният от Мариан П. Пашев дисертационен труд е с общ обем от 177 страници, които в структурно отношение съдържат: увод, литературен преглед, цел и задачи, материал и методи, резултати и обсъждане, изводи и литература.

Целта е правилно формулирана, като е представена предварителна обосновка на целта. Поставените задачи са логически последователно добре изложени и са във връзка с заложената цел. В раздела „Резултати и обсъждане“ са предоставени данни от проведените изследвания и полски опити, заложили в четири варианта. В изложението са включени 15 таблици, 10 фигури и приложение с 8 снимки.

Приемам приносите и бих искала да открия следните **приноси с оригинален характер**:

1. Проучено е влиянието на течните органични торове Аминобест и Екосист-Арбанаси върху растежните и репродуктивни прояви на сливови дървета. Листното и почвеното им приложение допринася за по-силен растеж на дърветата и нарастване на добивите от плодове при сливения сорт Стенлей.

2. Изследвана е ефективността на Аминобест и Екосист-Арбанаси върху химичния състав и морфологичните показатели на плодовете. Листното третиране с течния органичен тор Аминобест води до увеличаване на добивите и съдържанието на сухо вещество.

3. Проследена е динамиката в съдържанието на основните хранителни елементи в листата на сливи, под въздействие на приложените органични торове. След листно третиране с Аминобест е отчетено увеличаване на съдържанието на основните хранителни елементи в листата.

4. Доказано е въздействието на изследваните течни органични торове върху развитието на Ранно кафяво гниене (*Monilinia laxa* /Aderhold/et Ruheand) и Късно кафяво гниене (*Monilinia fructigena*/Persoon, Sehroter) при слива. Прилагането на органичните торове Аминобест и Екосист-Арбанаси е иновативен подход за контролиране и потискане на развитието на тези две болести по слива и ги прави подходящи за производство на биологична продукция.

Посочените по-долу **приноси с приложен характер** могат да намерят добро практическо приложение в земеделската практика:

1. Създадена е прецизирана схема на приложение на изследваните органични торове върху сливови насаждения от сорт Стенлей, водеща до повишаване на количество и качество на продукцията при условия на биологично производство.

2. Установено е, че почвеното третиране с Екосист-Арбанаси води до намаляване киселата реакция на почвата и повишаване на хумусното съдържание в повърхностния ъ хоризонт.

3. Изследваните органични торове могат ефективно да се прилагат листно, което има бърз ефект върху продуктивността и качеството на сливовата продукция, сорт Стенлей в рамките на вегетационния период. Използването на Аминобест и Екосист-Арбанаси от страна на земеделските производители в България създава предпоставки за по-ниски разходи при този тип производство.

Получените резултати са личен принос на докторанта, представят го като специалист с много добра теоретична и практическа подготовка, добре познаващ методите за събиране и обобщаване на експерименталните данни и тяхното умело интерпретиране.

Анализ на научната продукция и оценка на автореферата

Във връзка с дисертационния труд авторът е публикувал 4 научни публикации: 1 студия на български език – в съавторство (в Годишник, т. III на ВУАРР), 3 самостоятелни – от които 2 - на български и английски език, публикувани в Journal of Mountain Agriculture on the Balkans и 1 в списание "Растениевъдни науки" - на български език.

Авторефератът отразява в резюме обективно структурата и съдържанието на дисертационния труд.

Заключение

Въз основа на представените резултати от методически правилно изведените експерименти, направените обобщения, изводи и приноси, както и на цялостно добре преставения дисертационен труд, отговарящ напълно на изискванията на ЗРАСРБ, **оценявам ПОЛОЖИТЕЛНО дисертационния труд на Мариан Петров Пашев на тема: „Влияние на някои иновативни органични торове, приложими за агроекологично плодотроизводство при сливовия сорт Стенлей“.** Позволявам си да **предложа на почитаемото Научно жури също да гласува положително и да присъди на Мариан Петров Пашев образователната и научна степен „ДОКТОР“ в професионално направление 6.1. Растениевъдство (Овощарство).**

24.09.2019 г.
гр. Пловдив

Член на Научното жури:

/проф. д-р Марияна Иванова/